

Titelpagina

Master thesis Communicatiestudies, Universiteit Utrecht

September 2008

Titel: Leerkrachten en ouders in een interculturele setting
Ondertitel: Een onderzoek naar de feitelijke interactie tussen de leerkracht en de allochtone of autochtone ouder op de Nederlandse basisschool
Auteur: Kirsten Oerlemans
Studentnummer: 0420735
Universiteit: Universiteit Utrecht
Master: Communicatiestudies
Faculteit: Letteren en Sociale Wetenschappen
Begeleider: Prof. dr. E.P.J.M. Elbers
Tweede beoordelaar: Prof. dr. M. de Haan

Voorwoord

Universiteit Utrecht

Het in dit stuk gepresenteerde onderzoek betreft mijn thesis voor de master Communicatiestudies aan de Universiteit Utrecht. Een onderzoek dat is ingelegd in het lopende onderzoeksproject 'School as a socializing agent' dat wordt uitgevoerd door dr. Inge Wissink en Prof. dr. Mariëtte de Haan (nog niet gepubliceerd). Een onderzoek dat ik niet uit had kunnen voeren zonder de ondersteuning van verschillende personen. Allereerst wil ik mijn begeleider Prof. dr. Ed Elbers hartelijk danken voor zijn deskundige commentaar, interesse, aanmoediging van en begrip voor mijn keuzes en de tijd die hij voor deze ondersteuning heeft vrij gemaakt. Ten tweede wil ik dr. Inge Wissink danken voor de hulp die zij voornamelijk bij het opstarten van mijn onderzoek heeft geboden met betrekking tot de data, fijn dat ik altijd even binnen kon lopen. Ten derde wil ik Prof. dr. Mariëtte de Haan danken voor haar commentaar gedurende mijn onderzoek en het beoordelen van mijn thesis als tweede beoordelaar. Eveneens wil ik dr. Inge Wissink en Prof. dr. Mariëtte de Haan danken voor de data die door hen is verzameld en waarvan ik gebruik heb mogen maken voor mijn onderzoek.

Kirsten Oerlemans

Utrecht, september 2008

Inhoud

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Introductie	7
1.2 Het Nederlandse schoolsysteem	9
2. Literatuur	11
2.1 School en ouders	11
2.1.1 Partnerschap tussen school en gezin	11
2.1.2 De rol van communicatie in het realiseren van partnerschap	13
2.1.3 Beeldvorming van allochtone ouders door leerkrachten.....	15
2.1.4 Oorzaken van geringe ouderparticipatie	17
2.1.5 Interactie van beeldvorming en communicatie.....	18
2.2 Opvattingen over opvoeding en ontwikkeling.....	21
2.2.1 Opvoedingswaarden en –stijl.....	22
2.3 Visie op verantwoordelijkheid van de school en ouder	23
3. Probleemstelling	25
3.1 Het onderwerp van onderzoek	25
3.2 Vraagstelling.....	26
3.2.1 Operationalisering	27
3.3 Hypotheses.....	27
4. Onderzoeksmethode	30
4.1 Procedure	30
4.2 Het materiaal	30
4.3 Verwerking van het materiaal	31
5. Onderzoeksinstrument	32
5.1 Methode I: verkennende analyse	32
5.2 Methode II: kwantitatieve analyse.....	33
5.2.1 Onafhankelijke variabelen	33
5.2.2 Afhankelijke variabelen: organisatie van het definitieve adviesgesprek	34
5.2.2.1 Communicatieve vaardigheden.....	34
5.2.2.2 Framebuilding, agendasetting en karakter van het gesprek.....	35
5.2.3 Statistische verwerking.....	37
5.3 Methode III: opvattingen over opvoeding en ontwikkeling en strategisch communiceren.....	37
5.3.1 Benaderingen van gespreksanalyse.....	38
5.3.1.1 Conversatieanalyse	38
5.3.1.2 Interactionele sociolinguïstiek	39
5.3.1.3 Beleefdheidstheorie.....	40

6. Organisatie van het definitieve adviesgesprek	43
6.1 Communicatieve vaardigheden.....	43
6.1.1 Mate van participatie.....	43
6.1.2 Uitleg van termen.....	44
6.2 Framebuilding.....	45
6.3 Agendasetting.....	47
6.4 Karakter van het gesprek.....	48
6.4.1 Verschil van mening.....	48
6.4.2 Uiteindelijke overeenstemming.....	49
6.5 Samenvatting.....	50
7. Opvattingen over opvoeding en ontwikkeling	51
7.1 Het her- en ontkennen van psychologische oorzaken.....	51
7.2 Het nemen en afschuiven van verantwoordelijkheid.....	54
7.3 Waarden.....	55
7.4 Samenvatting.....	56
8. Strategisch communiceren	58
8.1 Kwantitatieve analyse.....	58
8.2 Kwalitatieve analyse.....	59
8.2.1 Bald on record.....	59
8.2.2 Categorieën.....	60
8.3 Samenvatting.....	62
9. Conclusies	63
9.1 Organisatie van het definitieve adviesgesprek.....	63
9.2 Verschillen in opvattingen.....	64
9.3 Strategische communicatie.....	65
10. Discussie	67
10.1 Interpretaties en mogelijke verklaringen van resultaten.....	67
10.1.1 Organisatie van het definitieve adviesgesprek.....	67
10.1.2 Verschillen in opvattingen.....	69
10.1.3 Strategische communicatie.....	70
10.2 Onderzoeksmateriaal en -methode.....	71
10.3 Generaliseerbaarheid.....	72
Literatuurlijst	73
Bijlage 1.....	75
Bijlage 2.....	77
Bijlage 3.....	80
Bijlage 4.....	82
Bijlage 5.....	83
Bijlage 6.....	84
Bijlage 7.....	85
Bijlage 8.....	87
Bijlage 9.....	88
Bijlage 10.....	119
Bijlage 11.....	120